

کودکان دچار معلولیت و موانع حضور منظم در جلسات توان بخشی

سمانه علی آبادی^۱، نیکتا حاتمی زاده^{*}، روشنگر وامقی^۲، انوشیروان کاظم نژاد^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: والدین کودکان معلول با بردن منظم فرزند خود به جلسات توان بخشی نقش بسزایی در موفقیت برنامه درمان فرزندشان ایفا می کنند، اما همه والدین به طور منظم فرزند خود را طبق وقت قبلی برای شرکت در جلسات توان بخشی به مراکز نمی برند. هدف از انجام این مطالعه، تعیین موانع پیش روی والدین در بردن منظم کودکان خود به جلسات توان بخشی بود.

مواد و روش ها: در مطالعه مقطعی حاضر با والدین ۹۲ نفر از کودکان دچار معلولیت که در مراکز سرپایی کاردرمانی، گفتار درمانی و فیزیوتراپی شهر بیرجند خدمات توان بخشی دریافت می کردند، مصاحبه شد. این مصاحبه بر اساس پرسش نامه محقق ساخته متشکل از سؤالات باز و بسته صورت گرفت. روایی پرسش نامه با کسب نظر ۱۱ نفر از صاحب نظران و محاسبه نسبت روایی محتوایی به روش Lawshe، ۰/۷۳ تأیید شد و پایایی آن بر اساس نتایج آزمون - باز آزمون، ۰/۸۹ بود. داده های جمع آوری شده به کمک نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بر حسب مورد از آزمون های χ^2 ، Independent t و Fisher exact test استفاده شد. مقدار $P < ۰/۰۵$ به عنوان سطح معنی داری تفاوت ها در نظر گرفته شد.

یافته ها: ۴۴ نفر (۴۷/۸ درصد) از والدین به طور مرتب فرزند خود را برای شرکت در جلسات توان بخشی به مراکز می آوردند. بر اساس پاسخ والدین به سؤالات بسته پرسش نامه، از میان ۲۸ مانع بالقوه مورد سؤال، «هزینه زیاد خدمات توان بخشی»، «فاصله زیاد خانه تا مرکز توان بخشی»، «دشواری حمل کودک به مرکز توان بخشی»، «شرایط بد آب و هوایی در فصلی از سال» و «نداشتن فرصت کافی» به ترتیب بیشترین ممانعت را برای حضور منظم در جلسات درمان ایجاد کرده بودند. در بررسی ارتباط بین مواجهه با هر یک از ۲۸ مانع مورد سؤال با حضور منظم در جلسات توان بخشی، تنها بین محدودیت ساعات کار مراکز توان بخشی و حضور منظم در جلسات توان بخشی ارتباط آماری معنی داری به دست آمد ($P = ۰/۰۲$ ، $OR = ۰/۱۸۱$ ، $CI = ۰/۰۳۷ - ۰/۱۷۹$).

نتیجه گیری: با توجه به اثرات مثبت حضور منظم در جلسات توان بخشی بر پیشرفت کودکان معلول و با در نظر گرفتن نتایج حاصل از این پژوهش، انجام پژوهش های مداخله ای توصیه می گردد که طی آن اثر رفع هر یک از موانع فوق بر پیروی والدین از توصیه درمانگران جهت حضور منظم در جلسات توان بخشی مورد بررسی قرار گیرد.

کلید واژه ها: موانع پیروی، حضور منظم، جلسات توان بخشی، کودکان معلول

ارجاع: علی آبادی سمانه، حاتمی زاده نیکتا، وامقی روشنگر، کاظم نژاد انوشیروان. کودکان دچار معلولیت و موانع حضور منظم در جلسات توان بخشی. پژوهش در علوم توان بخشی ۱۳۹۱؛ ۸ (۵): ۹۶۹-۹۵۹.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۹/۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۲/۴

* دانشیار، مرکز تحقیقات توان بخشی اعصاب اطفال، گروه مدیریت توان بخشی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران، ایران

Email: nikta_h@yahoo.com

۱- کارشناس ارشد، مدیریت توان بخشی، معاونت تحقیقات و فن آوری، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

۲- دانشیار، مرکز تحقیقات توان بخشی اعصاب اطفال، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران، ایران

۳- استاد، گروه آمار زیستی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

مقدمه

طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت (WHO) یا World Health Organization (World Health Organization) حدود ۱۰ درصد جمعیت جهان (۶۵۰ میلیون نفر) دچار نوعی معلولیت هستند (۱، ۲) که نزدیک به یک سوم آن‌ها را کودکان تشکیل می‌دهند، یعنی انسان‌هایی که در آغاز زندگی هستند و باید یک عمر با معلولیت در این جهان به سر برند (۳). برای جلوگیری از پیشرفت معلولیت و درمان کودکان معلول باید هر چه زودتر اقدامات توانبخشی را آغاز کرد؛ چرا که تأخیر در شروع اقدامات توانبخشی، از اثربخشی آن‌ها می‌کاهد (۴).

والدین نقش مهمی در اجرای برنامه توانبخشی فرزندانشان ایفا می‌کنند؛ به طوری که اگر والدین در اجرای این برنامه‌ها فعالانه با درمانگران همکاری کنند، رشد و تکامل کودکان تسهیل خواهد شد (۵). این همکاری از نظر اقتصادی مقرون به صرفه است و دستیابی به اهداف درمانی را تسریع می‌کند (۶) و همچنین در حصول نتایج مطلوب درمانی و ارتقای کیفیت زندگی کودک معلول نقش اساسی دارد (۷)، اما نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که عدم پیروی از برنامه‌ها و توصیه‌های درمانی در همه سنین یکی از مشکلات اساسی درمان بیماری‌های حاد و مزمن می‌باشد (۸) و در بسیاری از موارد، والدین در پیروی از برنامه‌های توانبخشی کودکانشان در زمینه حضور منظم در جلسات درمان ضعیف عمل می‌کنند (۹)، هر چند به طور کلی یافته‌های تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که خانواده‌ها در پیروی از برنامه‌های درمانی کودکانشان با موانع مختلفی مواجه می‌شوند (۱۰) و خانواده‌هایی که گزارش می‌کنند با موانع بیشتری روبرو هستند، احتمال بیشتری دارد که دوره درمان را کامل نکنند و یا به توصیه‌های درمانگران عمل نمایند (۱۰، ۷)، اما دلیل این کوتاهی کردن و موانع موجود به خوبی مشخص نشده است (۱۱).

از طرف دیگر، موانع پیروی از درمان و درجه اهمیت آن‌ها در مطالعات قبلی متفاوت بوده است. به طور مثال Helen در مطالعه خود در اوگاندا مهم‌ترین موانع حضور والدین کودکان فلج مغزی در مراکز فیزیوتراپی را هزینه‌های بالای رفت و

آمد، مشکلات حمل و جابجایی کودکان بزرگ‌تر و فشار ناشی از کارهای خانه و مسایل شغلی والدین عنوان کرد (۱۲)؛ در حالی که Herman در مطالعه خود در اوگاندا بر روی والدین کودکان پانچبری (Club foot)، هزینه‌های بالای رفت و آمد، فاصله زیاد خانه تا مرکز درمان، ضعیف بودن حمایت اجتماعی / خانوادگی و ضعف روابط بین والدین و درمانگران را به عنوان مهم‌ترین موانع مطرح کرد (۷).

از آن‌جا که درباره موانع حضور منظم در جلسات درمان توانبخشی کودکان معلول در سایر کشورها مطالعات اندکی انجام گرفته است و با بررسی بانک‌های اطلاعاتی به گزارش پژوهشی در این زمینه در ایران دست نیافتیم و با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر با هدف، تعیین موانع پیروی والدین کودکان معلول از توصیه درمانگران جهت حضور منظم در جلسات درمان توانبخشی در شهر بیرجند انجام گرفت.

مواد و روش‌ها

مطالعه تحلیلی حاضر در مراکز دولتی و غیر دولتی توانبخشی سربایی ارایه دهنده خدمات کاردرمانی، فیزیوتراپی و گفتار درمانی شهر بیرجند در مهر سال ۱۳۸۸ انجام شد. جامعه پژوهش شامل والدین کودکان دچار اختلالات رشدی - حرکتی، ذهنی و گفتاری مراجعه کننده به ۳ مرکز کاردرمانی، ۳ مرکز گفتار درمانی و ۷ مرکز فیزیوتراپی شهر بیرجند بود. روش نمونه‌گیری به صورت سرشماری بود و همه افرادی که در هفته اول مهر سال ۱۳۸۸ جهت درمان فرزندانشان به این کلینیک‌ها مراجعه کرده بودند و شرایط ورود به مطالعه را داشتند، مورد مصاحبه قرار گرفتند. این گروه شامل والدینی بود که سن کودکشان ۱۲ سال یا کمتر باشد، حداقل ۵ جلسه از شروع درمان آن‌ها گذشته و برای شرکت در مطالعه رضایت داشتند.

قبل از اجرای تحقیق، هدف از اجرای تحقیق برای آزمودنی‌ها تشریح شد و به آن‌ها اطمینان داده شد که تمام اطلاعات فردی محرمانه بوده و فقط نتایج کلی پژوهش انتشار خواهد یافت. برای تعیین میزان پیروی والدین از توصیه درمانگران جهت حضور منظم در جلسات درمان از دو سؤال زیر استفاده شد:

برای سنجش «میزان حضور فرد در جلسات درمان»، نسبت تعداد جلسات حضور یافته به تعداد جلسات توصیه شده در یک ماه آخر درمان، محاسبه شد و حاصل در عدد ۱۰۰ ضرب گردید و سپس هر فرد بر اساس درصد میزان حضورش در یکی از دو دسته «پیرو» و «غیر پیرو» جای گرفت. بدین ترتیب که مطابق پژوهش‌های قبلی، والدین با میزان حضور ۹۰ درصد و بیشتر، در گروه پیرو (پیروی خوب) و سایر والدین در گروه غیر پیرو (پیروی ضعیف) جای گرفتند. برای تعیین ارتباط بین مواجهه با هر یک از موانع با پیروی از حضور در جلسات درمان، بر حسب مورد از آزمون χ^2 یا Fisher exact test استفاده شد. رابطه بین تعداد موانع درک شده توسط والدین با پیروی از حضور منظم در جلسات درمان، از طریق آزمون Independent t مورد ارزیابی قرار گرفت. از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ (version 16, SPSS Inc., Chicago, IL) جهت تجزیه و تحلیل یافته‌ها استفاده شد. مقدار $P < 0/05$ به عنوان سطح معنی‌داری تفاوت‌ها در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در مجموع ۹۲ والد-کودک واجد شرایط ورود به پژوهش در مطالعه حاضر شرکت کردند. ویژگی‌های کودکان، مراقبین ایشان و همچنین خدمات دریافتی افراد شرکت کننده در پژوهش در جدول ۱ ارایه شده است.

همان گونه که ملاحظه می‌شود، بیشتر کودکان (۶۰/۹ درصد) از خدمات کاردرمانی استفاده می‌نمودند و تنها ۴ نفر (۴/۳ درصد) از کودکان خدمت فیزیوتراپی دریافت می‌کردند و سایرین از خدمات گفتار درمانی (۳۴/۸ درصد) استفاده می‌نمودند. از نظر وضعیت خانوادگی به استثنای یک نفر، سایرین در خانواده دو والدی زندگی می‌کردند، بیشتر مراقبان اصلی (۸۳/۷ درصد) را مادران تشکیل می‌دادند و فقط ۱۹/۶ درصد از مراقبان اصلی، شاغل بودند. نتایج نشان داد، ۴۴ نفر (۴۷/۸ درصد) از والدین مراجعه کننده به مراکز سرپایی توان بخشی شهر بیرجند، پیرو توصیه درمانگران جهت حضور منظم در جلسات درمان بودند (پیروی ۹۰ درصد یا بیشتر).

۱- طبق برنامه و توصیه درمانگر هر چند وقت یک بار باید جهت درمان کودک به مرکز مراجعه نمایید؟ (هفته‌ای چند بار) و ۲- شما طی ۴ هفته اخیر چند جلسه برای درمان کودک به مرکز آمدید و چند جلسه غیبت کردید؟ جهت اطمینان از صحت اطلاعات، پاسخ‌ها با مستندات دفتر حضور و غیاب مراکز تطبیق داده شد.

برای سنجش موانع حضور منظم در جلسات درمان از پرسش‌نامه محقق ساخته با پایایی ۰/۸۹ و روایی محتوایی ۰/۷۳ استفاده شد. به این دلیل از پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده گردید که با بررسی‌های انجام شده نویسندگان در باب موضوع مورد پژوهش، پرسش‌نامه معتبر و جامعی در زمینه کودکان دچار معلولیت یافت نشد و یا در سایر پژوهش‌ها، پرسش‌نامه‌های محقق ساخته به کار رفته بودند و هیچ یک از جامعیت کافی برای بررسی موانع حضور کودکان دچار معلولیت در جلسات درمانی برخوردار نبودند (۷، ۹، ۱۳)، بنابراین ترکیبی از سؤالات پرسش‌نامه‌های قبلی و نظر استادان خبره در ۳ زمینه کاردرمانی، گفتار درمانی و فیزیوتراپی استفاده شد.

پایایی پرسش‌نامه به شیوه آزمون-بازآزمون تعیین گردید. به این ترتیب که پرسش‌نامه برای ۱۲ نفر در فاصله دو هفته، دو نوبت تکمیل شد و همبستگی نتایج دو نوبت تعیین گردید. برای تعیین روایی محتوایی، پرسش‌نامه توسط ۱۱ نفر از استادانی که به موضوع اشراف داشتند، تکمیل شد و ضریب لاواشه (Lawshe) بر اساس پاسخ دریافتی از استادان محاسبه گردید. این پرسش‌نامه شامل ۲۸ سؤال بسته در مورد مواجهه والدین با ۲۸ وضعیت بود که در برخی پژوهش‌ها (۷، ۹، ۱۳) به عنوان موانع و عوامل مؤثر بر حضور منظم در جلسات درمان گزارش شده بودند. افراد باید مواجهه خود را با مانع مورد پرسش با انتخاب یکی از دو گزینه «بله» و «نه» پاسخ دهند. در انتهای این پرسش‌نامه ۲ سؤال باز در مورد سایر موانعی که والدین در حضور منظم در جلسات درمان با آن‌ها مواجه شده بودند و پیشنهاداتی که برای تسهیل حضور در جلسات درمان کودکانشان داشتند، گنجانده شده بود.

جدول ۱. توزیع فراوانی مطلق و نسبی ویژگی‌های کودک، خدمت و مراقب در مراجعه کنندگان به مراکز سرپایی توانبخشی شهر بیرجند

متغیرها	تعداد	درصد
جنس کودک	۴۴	۴۷/۸
دختر	۴۴	۴۷/۸
پسر	۴۸	۵۲/۲
سن کودک (سال)	۳۲	۳۴/۸
۰-۳	۳۸	۴۱/۳
۳-۶	۲۲	۲۳/۹
۶-۱۲	۵۶	۶۰/۹
نوع خدمت	۳۲	۳۴/۸
کاردرمانی	۴	۴/۳
گفتار درمانی	۳۶	۳۹/۱
توانبخشی دریافتی	۱۶	۱۷/۴
فیزیوتراپی	۲۸	۳۰/۴
کمتر از ۷ ماه	۱۲	۱۳/۰
طول مدت درمان تا ۷ ماه تا ۱ سال	۳۸	۴۱/۳
زمان انجام پژوهش	۳۷	۴۰/۲
۱-۳ سال	۱۷	۱۸/۵
۳-۱۰ سال	۱۳	۱۴/۱
تعداد جلسات درمان	۷۷	۸۳/۷
۴ جلسه	۲	۲/۲
تعیین شده جهت	۴۵	۴۸/۹
یک ماه	۳۷	۴۰/۲
نسبت مراقب اصلی	۱۲	۱۲/۵
با کودک	۱۳	۱۴/۱
میزان تحصیلات	۷۷	۸۳/۷
مراقب اصلی	۲	۲/۲
وضعیت اشتغال	۴۵	۴۸/۹
مراقب اصلی	۴۷	۵۱/۱
وضعیت تأهل والدین	۷۴	۸۰/۴
تک والدی	۱۸	۱۹/۶
دو والدی	۹۱	۹۸/۹
تک والدی	۱	۱/۱

پیروی والدین از توصیه حضور منظم در جلسات درمان را نیز نشان می‌دهد. همان گونه که ملاحظه می‌شود، از میان ۲۸ مانع احتمالی مورد سؤال در این پژوهش، تنها بین محدودیت ساعات کار مراکز توانبخشی و پیروی از توصیه حضور منظم در جلسات درمان ارتباط آماری معنی‌داری وجود داشت ($P = ۰/۰۲۰$ و $OR = ۰/۱۸۱$, $CI = ۰/۰۳۷ - ۰/۸۷۹$). از طرف دیگر بین تعداد موانعی که والدین مواجهه با آن‌ها را گزارش کرده بودند با پیروی از توصیه حضور منظم در جلسات درمان ارتباط آماری معنی‌داری وجود نداشت ($P = ۰/۰۶۰$, $CI = -۰/۸۷ - ۲/۶۲۲$). لازم به ذکر است که ۷۴ نفر از والدین در پاسخ به این سؤال که «آیا غیر از عوامل مورد سؤال در پرسش‌نامه با موانع دیگری نیز مواجه شده‌اند» جواب مثبت دادند و در توضیح آن، «بیماری کودک و یا مراقب (۴۲/۴ درصد)»، «درگیری‌های زندگی (۳۷ درصد)» و «رفتن به مسافرت یا میهمانی (۱۸/۵ درصد)» و عوامل دیگری را مطرح کردند که در جدول ۳ آمده است.

در پاسخ به دومین سؤال باز پرسش‌نامه، مراقبین ۷۱ نفر از کودکان برای حضور منظم‌تر خود در جلسات درمان پیشنهاداتی مطرح نمودند که پاسخ آنان در جدول ۴ خلاصه شده است. همان طور که ملاحظه می‌شود، کاهش هزینه خدمات توانبخشی (۱۸/۵ درصد)، حمایت مالی از خانواده‌ها برای شرکت در جلسات درمان توانبخشی (۱۵/۲ درصد)، ارائه تسهیلاتی برای حمل و جابجایی کودکان به مراکز توانبخشی (۱۲ درصد) و افزایش تعداد مراکز توانبخشی در سطح استان (۱۰/۹ درصد) به ترتیب از فراوانی بیشتری برخوردار بودند.

بحث

نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن بود که از میان ۲۸ مانع احتمالی حضور منظم والدین کودکان معلول در جلسات درمان فرزندان، فقط بین محدودیت ساعات کار مراکز توانبخشی و حضور منظم در جلسات توانبخشی، ارتباط آماری معنی‌داری وجود داشت ($P = ۰/۰۲۰$). از آنجا که تعداد مراکز توانبخشی اعم از دولتی و خصوصی در شهر بیرجند به نسبت

همان گونه که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، از میان ۲۸ مانع بالقوه مورد سؤال در این پژوهش، ۵ مانعی که بیش از سایر موارد مواجهه با آن‌ها گزارش شد، به ترتیب «هزینه زیاد خدمات توانبخشی» (۵۳ نفر)، «فاصله زیاد خانه مراجعان تا مرکز توانبخشی» (۴۷ نفر)، «دشواری حمل کودک به مرکز توانبخشی» (۴۴ نفر)، «شرایط بد آب و هوایی در فصولی از سال» (۳۸ نفر) و «نداشتن فرصت کافی» (۳۳ نفر) بودند. در ضمن هیچ یک از والدین گزارش نکردند که با مانع «درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم» روبرو شده باشند.

جدول ۲ ارتباط بین مواجهه با هر یک از موانع احتمالی

جدول ۲. توزیع ارتباط بین مواجهه با موانع و پیروی والدین کودکان معلول شهر بیرجند از توصیه حضور منظم در جلسات توانبخشی

موانع بالقوه حضور منظم در جلسات درمان توانبخشی	مواجهه با موانع	پیرو (درصد) تعداد	غیر پیرو (درصد) تعداد	خطر نسبی Odds ratio	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	مقدار احتمال (P)																																																																																																																																																																																
مسایل و درگیری‌های شغلی‌ام زیاد است	بلی	۵ (۳۵/۷)	۹ (۶۴/۳)	۰/۵۵۶	۰/۱۷۱ - ۱/۸۰۸	۰/۳۲۴																																																																																																																																																																																
	خیر	۳۹ (۵۰/۰)	۳۹ (۵۰/۰)				انگیزه‌های برای آمدن به مرکز ندارم	بلی	۱ (۲۰/۰)	۴ (۸۰/۰)	۰/۲۵۶	۰/۰۲۷ - ۲/۳۸۲	۰/۳۶۳	خیر	۴۳ (۴۹/۴)	۴۴ (۵۰/۶)	احساس گناه می‌کنم که وقت زیادی را فقط به یک فرزندم اختصاص دهم	بلی	۳ (۳۳/۳)	۶ (۶۶/۷)	۰/۵۱۲	۰/۱۲ - ۲/۱۸۶	۰/۴۸۹	خیر	۴۱ (۴۹/۴)	۴۲ (۵۰/۶)	حمل و جابجایی کودک به مرکز برایم دشوار است	بلی	۲۱ (۴۷/۷)	۲۳ (۵۲/۳)	۰/۹۹۲	۰/۴۳۸ - ۲/۲۵۱	۰/۹۸۶	خیر	۲۳ (۴۷/۹)	۲۵ (۵۲/۱)	فرصت کافی برای حضور منظم در جلسات درمان را ندارم	بلی	۱۲ (۳۶/۴)	۲۱ (۶۳/۶)	۰/۴۸۲	۰/۲۰۱ - ۱/۱۵۶	۰/۱۰۰	خیر	۳۲ (۵۴/۲)	۲۷ (۴۵/۸)	مدت زیادی است که کودک را به مرکز می‌آورم و این کار برایم طاقت فرسا شده است	بلی	۱۰ (۵۲/۶)	۹ (۴۷/۴)	۱/۲۷۵	۰/۴۶۴ - ۳/۵۰۳	۰/۶۳۸	خیر	۳۴ (۴۶/۶)	۳۹ (۵۳/۴)	مسایلی مهم‌تر از درمان کودک در زندگیم پیش آمده است	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)	شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴
انگیزه‌های برای آمدن به مرکز ندارم	بلی	۱ (۲۰/۰)	۴ (۸۰/۰)	۰/۲۵۶	۰/۰۲۷ - ۲/۳۸۲	۰/۳۶۳																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۳ (۴۹/۴)	۴۴ (۵۰/۶)				احساس گناه می‌کنم که وقت زیادی را فقط به یک فرزندم اختصاص دهم	بلی	۳ (۳۳/۳)	۶ (۶۶/۷)	۰/۵۱۲	۰/۱۲ - ۲/۱۸۶	۰/۴۸۹	خیر	۴۱ (۴۹/۴)	۴۲ (۵۰/۶)	حمل و جابجایی کودک به مرکز برایم دشوار است	بلی	۲۱ (۴۷/۷)	۲۳ (۵۲/۳)	۰/۹۹۲	۰/۴۳۸ - ۲/۲۵۱	۰/۹۸۶	خیر	۲۳ (۴۷/۹)	۲۵ (۵۲/۱)	فرصت کافی برای حضور منظم در جلسات درمان را ندارم	بلی	۱۲ (۳۶/۴)	۲۱ (۶۳/۶)	۰/۴۸۲	۰/۲۰۱ - ۱/۱۵۶	۰/۱۰۰	خیر	۳۲ (۵۴/۲)	۲۷ (۴۵/۸)	مدت زیادی است که کودک را به مرکز می‌آورم و این کار برایم طاقت فرسا شده است	بلی	۱۰ (۵۲/۶)	۹ (۴۷/۴)	۱/۲۷۵	۰/۴۶۴ - ۳/۵۰۳	۰/۶۳۸	خیر	۳۴ (۴۶/۶)	۳۹ (۵۳/۴)	مسایلی مهم‌تر از درمان کودک در زندگیم پیش آمده است	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)	شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)						
احساس گناه می‌کنم که وقت زیادی را فقط به یک فرزندم اختصاص دهم	بلی	۳ (۳۳/۳)	۶ (۶۶/۷)	۰/۵۱۲	۰/۱۲ - ۲/۱۸۶	۰/۴۸۹																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۱ (۴۹/۴)	۴۲ (۵۰/۶)				حمل و جابجایی کودک به مرکز برایم دشوار است	بلی	۲۱ (۴۷/۷)	۲۳ (۵۲/۳)	۰/۹۹۲	۰/۴۳۸ - ۲/۲۵۱	۰/۹۸۶	خیر	۲۳ (۴۷/۹)	۲۵ (۵۲/۱)	فرصت کافی برای حضور منظم در جلسات درمان را ندارم	بلی	۱۲ (۳۶/۴)	۲۱ (۶۳/۶)	۰/۴۸۲	۰/۲۰۱ - ۱/۱۵۶	۰/۱۰۰	خیر	۳۲ (۵۴/۲)	۲۷ (۴۵/۸)	مدت زیادی است که کودک را به مرکز می‌آورم و این کار برایم طاقت فرسا شده است	بلی	۱۰ (۵۲/۶)	۹ (۴۷/۴)	۱/۲۷۵	۰/۴۶۴ - ۳/۵۰۳	۰/۶۳۸	خیر	۳۴ (۴۶/۶)	۳۹ (۵۳/۴)	مسایلی مهم‌تر از درمان کودک در زندگیم پیش آمده است	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)	شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																
حمل و جابجایی کودک به مرکز برایم دشوار است	بلی	۲۱ (۴۷/۷)	۲۳ (۵۲/۳)	۰/۹۹۲	۰/۴۳۸ - ۲/۲۵۱	۰/۹۸۶																																																																																																																																																																																
	خیر	۲۳ (۴۷/۹)	۲۵ (۵۲/۱)				فرصت کافی برای حضور منظم در جلسات درمان را ندارم	بلی	۱۲ (۳۶/۴)	۲۱ (۶۳/۶)	۰/۴۸۲	۰/۲۰۱ - ۱/۱۵۶	۰/۱۰۰	خیر	۳۲ (۵۴/۲)	۲۷ (۴۵/۸)	مدت زیادی است که کودک را به مرکز می‌آورم و این کار برایم طاقت فرسا شده است	بلی	۱۰ (۵۲/۶)	۹ (۴۷/۴)	۱/۲۷۵	۰/۴۶۴ - ۳/۵۰۳	۰/۶۳۸	خیر	۳۴ (۴۶/۶)	۳۹ (۵۳/۴)	مسایلی مهم‌تر از درمان کودک در زندگیم پیش آمده است	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)	شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																										
فرصت کافی برای حضور منظم در جلسات درمان را ندارم	بلی	۱۲ (۳۶/۴)	۲۱ (۶۳/۶)	۰/۴۸۲	۰/۲۰۱ - ۱/۱۵۶	۰/۱۰۰																																																																																																																																																																																
	خیر	۳۲ (۵۴/۲)	۲۷ (۴۵/۸)				مدت زیادی است که کودک را به مرکز می‌آورم و این کار برایم طاقت فرسا شده است	بلی	۱۰ (۵۲/۶)	۹ (۴۷/۴)	۱/۲۷۵	۰/۴۶۴ - ۳/۵۰۳	۰/۶۳۸	خیر	۳۴ (۴۶/۶)	۳۹ (۵۳/۴)	مسایلی مهم‌تر از درمان کودک در زندگیم پیش آمده است	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)	شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																				
مدت زیادی است که کودک را به مرکز می‌آورم و این کار برایم طاقت فرسا شده است	بلی	۱۰ (۵۲/۶)	۹ (۴۷/۴)	۱/۲۷۵	۰/۴۶۴ - ۳/۵۰۳	۰/۶۳۸																																																																																																																																																																																
	خیر	۳۴ (۴۶/۶)	۳۹ (۵۳/۴)				مسایلی مهم‌تر از درمان کودک در زندگیم پیش آمده است	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)	شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																														
مسایلی مهم‌تر از درمان کودک در زندگیم پیش آمده است	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)				مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)	شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																								
مشکلات زیادی در زندگی خانوادگی دارم	بلی	۱۴ (۵۰/۰)	۱۴ (۵۰/۰)	۱/۱۳۳	۰/۴۶۶ - ۲/۷۵۶	۰/۷۸۲																																																																																																																																																																																
	خیر	۳۰ (۴۶/۹)	۳۴ (۵۳/۱)				شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)	همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																		
شرکت در جلسات درمانی وقت‌گیر است و مانع رسیدگی به سایر اعضای خانواده‌ام می‌شود	بلی	۴ (۴۴/۴)	۵ (۵۵/۶)	۰/۱۸۶۰	۰/۲۱۶ - ۳/۴۳	۱/۰۰۰																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۰ (۴۸/۲)	۴۳ (۵۱/۸)				همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)	درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																												
همسر یا اطرافیانم مخالف شرکت من در جلسات درمان مرکز هستند	بلی	۱ (۲۵/۰)	۳ (۷۵/۰)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۳ (۴۸/۹)	۴۵ (۵۱/۱)				درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)	درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																						
درمان‌هایی که در مرکز انجام می‌شود به طور معمول روی کودک فشار می‌آورد و او را آزار می‌دهد	بلی	۱۵ (۴۸/۴)	۱۶ (۵۱/۶)	۱/۰۳۴	۰/۴۳۵ - ۲/۴۵۸	۰/۹۳۹																																																																																																																																																																																
	خیر	۲۹ (۴۷/۵)	۳۲ (۵۲/۵)				درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																
درمانگر به نظرات و عقاید من درباره درمان کودک توجهی نمی‌کند	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)				درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																										
درمانگر به من اجازه و فرصت گفتگو درباره مشکلات کودک را نمی‌دهد	بلی	۱ (۵۰)	۱ (۵۰)	۱/۰۹۳	۰/۰۶۶ - ۱۸/۰۱۹	۱/۰۰۰																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۳ (۴۷/۸)	۴۷ (۵۲/۸)				درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)	درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																																				
درمانگر از من و تلاش‌هایم حمایتی نمی‌کند و من را برای تلاش کردن تشویق نمی‌کند	بلی	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۶/۷)	۰/۵۳۵	۰/۰۴۷ - ۶/۱۱۳	۱/۰۰۰																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۳ (۴۸/۳)	۴۶ (۵۱/۷)				درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)	درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																																														
درمانگر از مهارت و تخصص کافی برخوردار نیست	بلی	۲ (۶۶/۷)	۱ (۳۳/۳)	۲/۲۳۸	۰/۱۹۶ - ۲۵/۵۸۲	۰/۶۰۵																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۲ (۴۷/۲)	۴۷ (۵۲/۸)				درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)	من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																																																								
درمانگر به زبان یا لهجه دیگری صحبت می‌کند که من آن را نمی‌فهمم	بلی	۰	۰	۰	۰	۰																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۴ (۴۷/۸)	۴۸ (۵۲/۲)				من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)	به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																																																																		
من درمانگر کودکم را دوست ندارم	بلی	۱ (۱۰۰)	۰	۰/۴۷۳	۰/۳۸ - ۰/۵۸۷	۰/۴۷۸																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۳ (۴۷/۳)	۴۸ (۵۲/۷)				به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)	به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																																																																												
به نظرم این تمرینات درمانی چندان اثربخش نیستند و کودک پیشرفتی نکرده است	بلی	۲ (۲۰)	۸ (۸۰)	۰/۲۳۸	۰/۰۴۸ - ۱/۱۹	۰/۰۹۳																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۲ (۵۱/۲)	۴۰ (۴۸/۸)				به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																																																																																						
به نظرم با گذشت زمان از اثر شرکت در جلسات درمان بر بهبود و پیشرفت کودک کاسته شده است	بلی	۴ (۳۰/۸)	۹ (۶۹/۲)	۰/۴۳۳	۰/۱۲۳ - ۱/۵۲۴	۰/۱۸۴																																																																																																																																																																																
	خیر	۴۰ (۵۰/۶)	۳۹ (۴۹/۴)																																																																																																																																																																																			

جدول ۲. توزیع ارتباط بین مواجهه با موانع و پیروی والدین کودکان معلول شهر بیرجند از توصیه حضور منظم در جلسات توانبخشی (ادامه)

موانع بالقوه حضور منظم در جلسات درمان توانبخشی	مواجهه با موانع	پیرو (درصد) / غیر پیرو (درصد)	خطر نسبی Odds ratio	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	مقدار احتمال (P)
گرمی یا سردی هوا در فصل‌هایی از سال طاقت‌فرسا است	بلی (۴۷/۴) / خیر (۴۸/۱)	۱۸ (۴۷/۴) / ۲۸ (۵۱/۹)	۰/۹۶۹	۰/۴۲۲ - ۲/۲۲۵	۰/۹۴۱
فاصله خانه ما تا مرکز زیاد است	بلی (۴۶/۸) / خیر (۴۸/۹)	۲۲ (۴۶/۸) / ۲۳ (۵۱/۱)	۰/۹۲۰	۰/۴۰۶ - ۲/۰۸۶	۰/۸۴۲
هزینه خدمات درمانی مرکز زیاد است	بلی (۴۷/۲) / خیر (۴۸/۷)	۲۵ (۴۷/۲) / ۱۹ (۴۸/۷)	۰/۹۴۰	۰/۴۱۱ - ۲/۱۵	۰/۸۸۳
هزینه رفت و آمد به مرکز زیاد است	بلی (۴۰/۹) / خیر (۵۰/۰)	۹ (۴۰/۹) / ۳۵ (۵۰/۰)	۰/۶۹۲	۰/۲۶۲ - ۱/۸۲۷	۰/۴۵۷
زمان انتظار برای نوبت در مرکز طولانی است	بلی (۳۰/۰) / خیر (۵۲/۸)	۶ (۳۰/۰) / ۳۸ (۵۲/۸)	۰/۳۸۳	۰/۱۳۳ - ۱/۱۰۹	۰/۰۷۱
ساعات کار مرکز محدود است و با برنامه‌ریزی کارهای من هماهنگی ندارد	بلی (۱۶/۷) / خیر (۵۲/۵)	۲ (۱۶/۷) / ۴۲ (۵۲/۵)	۰/۱۸۱	۰/۰۳۷ - ۰/۸۷۹	۰/۰۲۰
در مرکز فضای مناسب و راحتی برای نشستن و انتظار وجود ندارد	بلی (۵۰/۰) / خیر (۴۷/۶)	۵ (۵۰/۰) / ۳۹ (۴۷/۶)	۱/۱۰۳	۰/۲۹۷ - ۴/۰۹۹	۱/۰۰۰
وسایل و دستگاه‌های درمانی مرکز قدیمی یا خراب هستند و کارایی چندانی ندارند	بلی (۲۰/۰) / خیر (۴۹/۴)	۱ (۲۰/۰) / ۴۳ (۴۹/۴)	۰/۲۵۶	۰/۰۲۷ - ۲/۳۸۲	۰/۳۶۳
مسایل بهداشتی در مرکز رعایت نمی‌شود	بلی (۲۵/۰) / خیر (۴۸/۹)	۱ (۲۵/۰) / ۴۳ (۴۸/۹)	۰/۳۴۹	۰/۰۳۵ - ۳/۴۸۴	۰/۶۱۸

جدول ۳. سایر موانع حضور منظم در جلسات درمانی علاوه بر موارد

۲۸ گانه از دیدگاه والدین کودکان معلول مراجعه کننده به مراکز

سرایی توانبخشی شهر بیرجند

سایر موانع	تعداد	درصد
بیماری کودک یا مراقب	۳۹	۴۲/۴
درگیری‌های زندگی	۳۴	۳۷/۰
رفتن به مسافرت یا میهمانی	۱۷	۱۸/۵
لغو جلسات درمان از سوی مرکز	۵	۵/۴
پیگیری سایر امور درمانی کودک	۵	۵/۴
خستگی کودک یا مراقب	۳	۳/۳

کم است و تعداد مراجعان آن‌ها زیاد هستند و از آن‌جا که مراکز دولتی در شیفت صبح به ارایه خدمات توانبخشی می‌پردازند و تعداد متقاضیان دریافت خدمات مراکز دولتی به دلیل پایین‌تر بودن هزینه ارایه خدمات آن‌ها بیشتر است، بنابراین در این پژوهش، محدودیت ساعات کار مراکز توانبخشی در عدم حضور منظم مراجعان در جلسات درمان توانبخشی نقش مهمی داشته است.

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که والدین با ۵ مانع بیش از سایر موانع مواجه شده بودند. چنان‌چه در نتایج پژوهش مشاهده شد، مانعی که والدین بیش از همه مواجهه با آن را گزارش کردند، «هزینه بالای خدمات توانبخشی» بود و بیش از ۳۳ درصد افراد برای تسهیل حضور منظم خود، کاهش هزینه‌های خدمات توانبخشی و حمایت مالی از خانواده‌ها را پیشنهاد کرده بودند. مطالعات زیادی نشان داده‌اند که عوامل اقتصادی و هزینه‌های درمان از جمله مهم‌ترین موانع دسترسی و استفاده از خدمات بهداشتی بوده‌اند. به طور مثال Boydell و همکاران در پژوهشی در کانادا پیرامون دیدگاه خانواده‌ها نسبت به دسترسی به خدمات بهداشت روان کودکان و جوانان در جوامع روستایی (۱۴)، Nyonator و Tolhurst در مطالعه‌ای در غنا پیرامون میزان استفاده والدین کودکان مبتلا به مالاریا از خدمات درمانی (۱۵) و آصف‌زاده و همکاران در مطالعه‌ای پیرامون تعیین شیوع تبعیت نکردن از دستورات درمانی در

جدول ۴. پیشنهادات والدین کودکان مراجعه کننده به کلینیک‌های توان‌بخشی شهر بیرجند برای حضور منظم‌تر در جلسات درمان

پیشنهادها	تعداد	درصد
کاهش هزینه خدمات توان‌بخشی	۱۷	۱۸/۵
حمایت مالی از خانواده‌های کودکان معلول برای شرکت در جلسات درمان	۱۴	۱۵/۲
افزایش ساعات کاری مراکز توان‌بخشی و اختصاص جلسات درمانی بیشتر به توان‌جویان	۱۲	۱۳/۱
ارایه تسهیلاتی جهت حمل و جابجایی کودکان به مراکز توان‌بخشی	۱۱	۱۲/۰
افزایش تعداد مراکز توان‌بخشی در سطح استان	۱۰	۱۰/۹
حمایت بیشتر درمانگران از مراجعان و رفتار مناسب پرسنل مرکز با آن‌ها	۱۰	۱۰/۹
تحت پوشش بیمه قرار گرفتن کلیه خدمات درمانی توان‌بخشی	۸	۸/۷
ارایه آموزش به والدین در زمینه معلولیت کودک و چگونگی درمان آن	۷	۷/۶
افزایش تعداد مراکز توان‌بخشی دولتی	۵	۵/۴
تجهیز کلینیک‌های توان‌بخشی و افزایش امکانات آن‌ها	۵	۵/۴
جذب و به کارگیری تعداد بیشتری از درمانگران در مراکز توان‌بخشی دولتی	۳	۳/۳
آگاه‌سازی عمومی در رابطه با رشته‌های توان‌بخشی	۳	۳/۳
تشویق کودک از سوی درمانگر و ایجاد انگیزه در والدین	۲	۲/۲
ارایه خدمات توان‌بخشی با کیفیت بالاتر در مراکز	۲	۲/۲
نظارت بیشتر بر مراکز توان‌بخشی	۲	۲/۲
استفاده از جدیدترین روش‌ها و تجهیزات درمانی در مراکز توان‌بخشی	۲	۲/۲
برگزاری مرتب جلسات درمانی و عدم لغو آن از سوی مراکز	۱	۱/۱

Beardsley و همکاران در آمریکا پیرامون رابطه بین مسافت رفت و آمد به مرکز درمان و تکمیل دوره درمان (۱۷)، Kruzich و همکاران در آمریکا پیرامون میزان مشارکت مراقبان در درمان اختلالات روانی کودکان (۱۹) و کیانی و همکاران است (۲۰). در پژوهش حاضر از آن‌جا که به دلیل کم بودن تعداد مراکز توان‌بخشی در سطح استان و عدم وجود این مراکز در بسیاری از روستاها و شهرهای کم‌جمعیت، برخی والدین مجبور بودند که مسافت‌های طولانی از روستاها و شهرهای اطراف جهت شرکت در جلسات درمان مراکز توان‌بخشی شهر بیرجند طی نمایند، این عامل به عنوان دومین مانع مطرح شد.

سومین مانع مطرح شده در این پژوهش، «دشواری حمل و جابجایی کودک» به مرکز توان‌بخشی بود. نتایج پژوهش حاضر در این زمینه همسو با پژوهش Helen بر روی کودکان فلج مغزی مراجعه کننده به مراکز فیزیوتراپی اوگاندا (۱۲)، Reif و همکاران پیرامون موانع دسترسی بیماران مبتلا به ایدز به خدمات بهداشتی در کارولینای شمالی آمریکا (۲۱) و

بیماران داخلی و قلب درمانگاه بوعلی سینای قزوین (۱۶) دریافتند که نداشتن توان مالی پرداخت هزینه‌های خدمات درمانی از جمله مهم‌ترین موانع استفاده و پیروی از برنامه‌های درمانی بوده است. در پژوهش حاضر به نظر می‌رسد تحت پوشش بیمه نبودن خدمات توان‌بخشی کاردرمانی و گفتار درمانی منجر به تحمیل هزینه‌های زیادی بر خانواده‌ها می‌شود. دومین مانع احساس شده «فاصله زیاد خانه تا مرکز توان‌بخشی» بود. پژوهش‌های قبلی نیز نشان داده‌اند که زیاد بودن مسافت رفت و آمد به مراکز درمانی، هزینه‌های زمانی و مالی قابل توجهی بر بیماران / مراقبان تحمیل می‌کند و بر پیروی از درمان اثر می‌گذارد (۱۷). نتایج پژوهش حاضر در این زمینه همسو با مطالعه Herman پیرامون موانع حضور مراقبان کودکان مبتلا به پارکینسون در کلینیک‌های درمانی اوگاندا (۷)، Tornee و همکاران پیرامون عوامل مرتبط با تبعیت از درمان در بیماران مبتلا به سل در تایلند (۱۸)، Tolhurst و Nyonator در غنا پیرامون استفاده والدین کودکان مبتلا به مالاریا از خدمات بهداشتی (۱۴)،

فرصت کافی» از جمله مهم‌ترین موانع پیروی از برنامه درمان بوده است. در پژوهش حاضر به نظر می‌رسد از آن‌جا که بیشتر مراقبان اصلی (۸۳/۷ درصد)، مادران بودند که علاوه بر پیگیری امور درمانی کودکانشان، وظایف و نقش‌های متعددی در خانه به عهده داشتند، بنابراین فرصت کافی جهت حضور منظم در جلسات درمان کودکانشان را نداشتند.

علاوه بر موانع ذکر شده در پرسش‌نامه، برخی از والدین به موانع دیگری از جمله «بیماری کودک یا مراقب» اشاره نمودند. به نظر می‌رسد این عامل هم می‌تواند نقش مهمی در عدم حضور منظم در جلسات درمان داشته باشد؛ چرا که برخی کودکان معلول به دلیل ضعف سیستم ایمنی در معرض ابتلا به بیماری‌های مختلف هستند و گاهی اوقات نمی‌توانند در جلسات درمان مقرر حضور یابند.

پیشنهاداتی نیز از سوی والدین جهت حضور منظم‌تر در جلسات توانبخشی فرزندانشان مطرح گردید که مهم‌ترین آن‌ها کاهش هزینه خدمات توانبخشی و یا حمایت مالی از آن‌ها در این راستا بود. همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد، عوامل اقتصادی و هزینه‌های درمان از جمله مهم‌ترین موانع دسترسی و استفاده از خدمات بهداشتی بوده‌اند (۱۵، ۱۳، ۷)، بنابراین ضروری به نظر می‌رسد که با تلاش مسؤولین وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و همکاری سازمان‌های بیمه‌گذار، کلیه خدمات توانبخشی تحت پوشش کامل بیمه‌ای قرار گیرد. پیشنهادات دیگر والدین به طور عمده در جهت افزایش تعداد مراکز توانبخشی فعال در سطح استان و تجهیز این مراکز با پرسنل مجرب و تجهیزات مناسب بود. بنابراین لازم است مسؤولان بخش سلامت و بهزیستی استان با جذب نیروهای مجرب و به کارگیری آن‌ها در مراکز مجهز و نیز ارایه تسهیلاتی جهت بهره‌گیری کودکان معلول از خدمات این مراکز، گامی در جهت رفع موانع فراروی دریافت کنندگان خدمات توانبخشی بردارند.

هر چند نتایج مطالعات قبلی حاکی از آن بوده است که خانواده‌هایی که احساس می‌کردند با موانع بیشتری روبرو هستند، احتمال بیشتری داشته که دوره درمان را کامل نکنند و یا به توصیه‌های درمانگران عمل ننمایند (۱۱، ۹)، اما در این

Samargia و همکاران پیرامون میزان تداوم دوره درمان در مراجعان به مراکز بهداشت روان در مینسوتا آمریکا است (۲۲). در پژوهش حاضر به نظر می‌رسد از آن‌جا که بیشتر مراجعان، کودکان دچار اختلالات جسمی بودند که از خدمات کاردرمانی استفاده می‌نمودند و از لحاظ تحرک نیازمند کمک زیاد مراقبان بودند، بنابراین دشواری حمل و جابجایی کودک به مرکز توانبخشی هم مانع مهمی در مراجعه آن‌ها به مراکز توانبخشی بوده است.

«شرایط بد آب و هوایی» در این پژوهش به عنوان چهارمین مانع مورد مواجهه مطرح گردید. Forkan و همکاران هم در مطالعه‌ای در واشنگتن پیرامون تبعیت از برنامه تمرینات درمانی و عوامل مرتبط با آن، بین وضعیت بد آب و هوایی و عدم تبعیت از درمان ارتباط آماری معنی‌داری به دست آوردند (۲۳). در پژوهش حاضر از آن‌جا که بسیاری از والدین از روستاها و یا شهرهای اطراف جهت درمان کودکانشان به مراکز توانبخشی شهر بیرجند مراجعه می‌نمودند و با توجه به شرایط آب و هوایی منطقه که زمستان‌های بسیار سرد و تابستان‌های گرم و خشک دارد، بنابراین این عامل هم به عنوان یکی از مهم‌ترین موانع حضور منظم در جلسات درمان توانبخشی مطرح گردید.

در نهایت پنجمین مانع عدم حضور منظم در جلسات درمان در این پژوهش «نداشتن فرصت کافی» بود. بسیاری از محققان نیز در پژوهش‌های خود به این مانع اشاره نموده‌اند، از جمله Williams در مطالعه‌ای پیرامون موانع پیروی والدین دانش‌آموزان معلول آفریقای جنوبی از برنامه‌های درمانی (۲۴)، Chappell و Williams در مطالعه‌ای بر روی دلایل عدم تبعیت کودکان از تمرینات فیزیوتراپی (۲۵)، Case-Smith و Nastro در پژوهشی بر روی مادران کودکان فلج مغزی در ایالت اوهایو آمریکا (۲۶)، Sluijs و همکاران در مطالعه‌ای در هلند پیرامون عوامل مرتبط با پیروی بیماران مراجعه کننده به کلینیک‌های فیزیوتراپی از برنامه تمرینات خانه (۲۷) و Hinojosa در مطالعه‌ای پیرامون نحوه پیروی والدین کودکان مبتلا به فلج مغزی در سنین پیش از دبستان از برنامه‌های درمانی (۲۸)، دریافتند «نداشتن

محدودیت‌ها

از محدودیت‌های این پژوهش کم بودن تعداد افراد جامعه پژوهش بود که تحلیل آماری پیشرفته‌تر را غیر ممکن ساخت.

پیشنهادها

پیشنهاد می‌شود، تحقیقات گسترده‌تر و با حجم نمونه بیشتر در سایر مناطق کشور صورت گیرد. همچنین لازم است تحقیقات کیفی پیرامون شناسایی موانع و عوامل تسهیل کننده حضور منظم کودکان معلول در جلسات درمان توان‌بخشی صورت گیرد. طراحی ابزار استاندارد جهت ارزیابی موانع حضور منظم کودکان در جلسات توان‌بخشی نیز پیشنهاد می‌گردد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از مسؤولین محترم مراکز توان‌بخشی شهر بیرجند و والدین گرامی که با لطف خود امکان انجام این پژوهش را برای ما فراهم نمودند، صمیمانه قدردانی می‌گردد.

مطالعه بین تعداد موانع درک شده و پیروی از توصیه حضور منظم در جلسات درمان، ارتباط آماری معنی‌داری به دست نیامد. به نظر می‌رسد والدین کودکان مورد بررسی در این پژوهش بدون توجه به احساس موانع، مشتاقانه در جستجوی درمان و بهبود وضعیت فرزندانشان بوده‌اند و شاید بالابودن سطح رضایت آن‌ها از خدمات توان‌بخشی مراکز هم در پیگیری درمان تأثیر بسزایی داشته است.

نتیجه‌گیری

نظر به اهمیت حضور منظم در جلسات درمان در موفقیت برنامه توان‌بخشی کودکان و با توجه به نتایج پژوهش حاضر شایسته است امکان ارائه خدمات توان‌بخشی در هر دو شیفت صبح و عصر جهت افزایش دسترسی کودکان معلول به خدمات توان‌بخشی مورد بررسی مسؤولان قرار گیرد. همچنین جای آن دارد که با انجام پژوهش‌های مداخله‌ای جهت رفع یکایک موانعی که بیشترین شیوع را در منطقه داشتند، مؤثرترین اقدامات جهت افزایش حضور منظم کودکان در جلسات توان‌بخشی، به اجرا درآیند.

References

1. Mohammadi Shahboulaghi F. Theoretical bases of rehabilitation nursing. 1st ed. Tehran: University of social welfare and rehabilitation Sciences Press; 2006. [In Persian].
2. Karimi Dermani H. Rehabilitation of special groups by emphasis on social work services. 1st ed. Tehran: Gostare Press; 2003. [In Persian].
3. Arshadi Bostanabad M. A survey on the attitudes of rehabilitation centers' managers and nursing students about the roles of nurses in rehabilitation. [Dissertation]. Iran, Tehran: University of social welfare and rehabilitation sciences; 2000. [In Persian].
4. Davarmanesh A, Barati sedeh F. An introduction to principles of rehabilitation for disabled people. 1st ed. Tehran: Roshd Press; 2006. [In Persian].
5. Jacobes E. Compliance and collaboration: factors affecting caregiver follow through with pediatric home programs. [Dissertation]. Chicago: Rush university; 1996.
6. Adams ASR, Stern DF, Walker V. Stress and compliance with a home exercise program among caregivers of children with disabilities. *Pediatr Phys Ther* 2004; 16: 140-8.
7. Herman K. Barriers experienced by parents/caregivers of children with clubfoot deformity attending specific clinics in Uganda. [Dissertation]. Uganda: Western Cape Univ; 2006.
8. Abasi M, Salemi S, Seyedfatemi N, Hosseini F. Identification the compliance level of hypertensive patients to drug regimens and its relations to their health beliefs. *Iran Journal of Nursing* 2005; 18(41): 61-8. [In Persian].
9. Galil A, Carmel S, Lubetzky H, Vered S, Heiman N. Compliance with home rehabilitation therapy by parents of children with disabilities in Jews and Bedouin in Israel. *Dev Med Child Neurol* 2001; 43: 261-8.
10. Kazdin A. Perceived barriers to treatment participation and treatment acceptability among antisocial children and their families. *J Child Fam Stud* 2000; 9(2): 157-74.
11. Law M, King G. Parent compliance with therapeutic interventions for children with cerebral palsy. *Dev Med Child Neurol* 1993; 35: 983-90.

12. Helen IOM. Parent/Caregiver satisfaction with physiotherapy services for children with cerebral palsy. [Dissertation]. Uganda: Western Cape Univ; 2004.
13. Kazdin AE, Holland L, Crowley M, Breton S. Barriers to Treatment Participation Scale: evaluation and validation in the context of child outpatient treatment. *J Child Psychol Psychiatr Allied Disc* 1997; 38(8): 1051-62.
14. Boydell K, Pong R, Volpe T, Tilleczek K, Wilson E, et al. Family perspectives on pathways to mental health care for children and youth in rural communities. *J Rural Health* 2006; 22(2): 182-8.
15. Tolhurst R, Nyongator FK. Looking within the household: gender roles and responses to Malaria in Ghana. *Transactions of the Royal Society of Tropical Medicine and Hygiene* 2006; 100 (4): 321-326.
16. Asefzadeh S, Asefzadeh M, Javadi H. Adherence to therapies among patients at Bu-Alicina clinic, Qazvin, Iran. *Journal of Research in Medical Sciences* 2005; 10(6): 343-8. [In Persian].
17. Beardsley K, Wish ED, Fitzelle DB, O'Grady K, Arria AM, et al. Distance travelled to outpatient drug treatment and client retention. *J Subst Abuse Treat* 2003; 25(4): 279-85.
18. Tornee S, Kaewkungwal J, Fungladda W, Silachamroon U, Akarasewi P, Sunakoru P. Factors associated with the household contact screen adherence of tuberculosis patients. *Southeast Asian J Trop Med Public Health* 2005; 36(2): 331-40.
19. Kruzich JM, Jivanjee P, Robinson A, Friesen BJ. Family caregivers' perceptions of barriers to and supports of participation in their children's out-of-home treatment. *Psych Serv* 2003; 54(11): 1513-8.
20. Kiani F, Shahrakipour M, Kiani M, Kahkhaei A. The effects of some individual, social and economical factors on the follow up of therapy in tubercular patients referring to the health clinics in Zahedan. *Journal of Zanjan University of Medical Sciences*, 2001; 9(36): 71-8. [In Persian].
21. Reif S, Golin CE, Smith SR. Barriers to accessing HIV/AIDS care in North Carolina: rural and urban differences. *Aids Care* 2005; 17(5): 558-65.
22. Samargia LA, Saewyc EM, Elliott BA. Foregone mental health care and self-reported access barriers among adolescents. *J Sch Nurs* 2006; 22(1): 17-24.
23. Forkan R, Pumper B, Smyth N, Wirkkala H, Ciol MA, Shumway-Cook A. Exercise adherence following physical therapy intervention in older adults with impaired balance. *Phys Ther* 2006; 86(3): 401-10.
24. Williams NM. Parental compliance with therapy home programmes within a school for learners with special educational needs. [Dissertation]. South Africa: Stellenbosch Univ. 2005
25. Chappell F, Williams B. Rates and reasons for non-adherence to home physiotherapy in paediatrics: Pilot study. *Physiother* 2002; 88(3): 138-47.
26. Case-Smith J, Nastro MA. The effect of occupational therapy intervention on mothers of children with cerebral palsy. *Am J Occup Ther* 1993; 47(9): 811-7.
27. Sluijs EM, Kok GJ, van der Zee J. Correlates of exercise compliance in physical therapy. *Phys Ther* 1993; 73(11): 771-82.
28. Hinojosa J. How mothers of preschool children with cerebral palsy perceive occupational and physical therapists and their influence on family life. *Occup Ther J Res* 1990; 10: 144-62.

Children with disability: Barriers to regular attendance in rehabilitation sessions

Samaneh Aliabadi¹, Nikta Hatamizadeh^{*}, Roshanak Vameghi², Anoshirvan Kazemnejad³

Abstract

Original Article

Introduction: Parents play a crucial role in the success of their disabled children's rehabilitation programs, by bringing them regularly for therapy sessions. However, not all of parents are always present at rehabilitation clinics at their appointment times. The purpose of this study was to determine which barriers the parents are mostly confronted with in compliance with the regular attendance to therapy sessions.

Materials and Methods: In this survey, parents of ninety two disabled children were interviewed. These children were receiving occupational therapy, speech therapy or physiotherapy in rehabilitation outpatient clinics in Birjand, Iran. A questionnaire composed of closed and open ended questions was used for this purpose. The questionnaire was approved by using Lawasche method and based on the opinions of eleven experts, the content validity ratio was calculated to be 0.73, and test-retest reliability was 0.89. Data analysis was performed using Chi-square, exact fisher test or Independent sample t-test when appropriate.

Results: Among all parents, fourthy four subjects (47.8%) were compliant with regular attendance to therapy sessions. According to parental responses to questions, "high cost of rehabilitation services", "long distance between home and rehabilitation clinics", "difficulties in carrying the child", "poor weather conditions in some seasons" and "not having enough time" were the most important barriers to compliance. There was a significant correlation between "morning-only opening hours of rehabilitation clinics" and parental compliance ($P = 0.020$, $OR = 0.181$, $CI = 0.037-0.879$).

Conclusion: Considering the benefits of regular attendance to therapy sessions on children's improvement and considering the results of this study, we suggest future work should explore the effects of removal of each particular barrier on parent compliance with regular attendance to their children's therapy sessions.

Keywords: Barriers to compliance, Regular attendance, Rehabilitation sessions, Disabled children

Citation: Aliabadi S, Hatamizadeh N, Vameghi R, Kazemnejad A. **Children with disability: Barriers to regular attendance in rehabilitation sessions.** J Res Rehabil Sci 2012; 8(5): 959-69.

Received date: 23/04/2012

Accept date: 21/11/2012

* Associate Professor, Pediatric Neurorehabilitation Research Center, Department of Rehabilitation Management, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran Email: nikta_h@yahoo.com

1- Rehabilitation management, Deputy of Research and Technology, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran

2- Associate Professor, Pediatric Neurorehabilitation Research Center, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

3- Professor, Department of Biostatistics, School of Medical Sciences, University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran